

فرهنگ

دوزبانه

موضوعی - کاربردی

فارسی، گرجی

گرجی، فارسی

تألیف و گردآوری:

امیرمنصور محمدی

دکتر کیتوان مگرلیشویلی

زیر نظر

پروفسور جمشید گیوناشوویلی

دانشگاه اصفهان

۱۳۹۵

- سرشناسه : محمدی، امیرمنصور، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور : فرهنگ دوزبانه موضوعی - کاربردی (فارسی، گرجی - گرجی، فارسی) / تألیف و گردآوری
امیرمنصور محمدی، کتوان مگرلیشویلی؛ زیر نظر جمشید گیوناشویلی.
مشخصات نشر : اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری : XIV، ۴۴۰ ص.
فروست : انتشارات دانشگاه اصفهان؛ ۶۵۶
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۰-۱۲۱-۲
وضعیت فهرست نویسی : فیفا
موضوع : فارسی -- واژه‌نامه‌ها -- گرجی
موضوع : Persian language -- Dictionaries -- Georgian
موضوع : فارسی -- اصطلاح‌ها و تعبیرها -- واژه‌نامه‌ها -- گرجی
موضوع : Persian language -- Idioms -- Dictionaries -- Georgian
موضوع : زبان گرجی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع : Georgian language -- Dictionaries -- Persian
موضوع : زبان گرجی -- اصطلاح‌ها و تعبیرها -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع : Georgian language -- Idioms -- Dictionaries -- Persian
حاصله افزوده : مگرلیشویلی، کتوان، ۱۹۶۵ -
شناسه افزوده : گیوناشویلی، جمشید، ۱۹۳۱ م -
شناسه افزوده : Giunashvili, Dzhamshid
شناسه افزوده : دانشگاه اصفهان
شناسه افزوده : University of Isfahan
رده بندی ده ده : PK۹۱۲۵/م۳۴۱۱۳
رده بندی دیوید : ۴۹۹/۰۹۳۱
شماره کتابشناسی ملی : ۴۳۷۶۱۱

انتشارات دانشگاه اصفهان

عنوان کتاب: فرهنگ دوزبانه موضوعی - کاربردی (فارسی، گرجی - گرجی، فارسی)
تألیف و گردآوری: امیر منصور محمدی، دکتر کتوان مگرلیشویلی زیر نظر پرفسور جمشید گیوناشویلی
ناشر: دانشگاه اصفهان

نوبت چاپ: چاپ اول - پائیز ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه اصفهان

قیمت: ۳۰۰/۰۰۰ ریال

قیمت در کشور گرجستان: ۳۰ لاری

کلیه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است

مراکز فروش کتاب:

اصفهان: میدان آزادی - خیابان دانشگاه - فروشگاه کتاب دانشگاه اصفهان

تلفن: ۳۷۹۳۲۱۷۷ - ۰۳۱ پست الکترونیکی: Press@ui.ac.ir

تهران: میدان انقلاب - خیابان نصرت - خیابان دکتر قریب، نرسیده به خیابان فرصت - پلاک ۷

مؤسسه کتابیران، مرکز پخش کتاب‌های دانشگاهی - تلفن: ۱۵ - ۶۶۵۶۶۵۱۰ - ۰۲۱

فهرست სარჩევი

صفحه	عنوان
1	مختصری در خصوص زبان گرجی
7	ნაცვალსახელები და ანტონიმები تضادها و متضادها
8	პირის ნაცვალსახელები ضمائر شخصی
8	ჩვენებითი ნაცვალსახელები ضمائر اشاره
9	კუთვნილებითი ნაცვალსახელები ضمائر ملک
10	კითხვითი ნაცვალსახელები ضمائر پرسشی
10	კითხვითი ნაცვალსახელები, სიტყვები და გამოთქმები ضمائر، کلمات و جملات پرسشی
14	ანტონიმები متضادها
21	ეტიკეტი آداب معاشرت
21	გაცნობა და წარსარგებნა, მისალმება და პატივცემუაობა آشنایی و معرفی - سلام و تعارفات روزانه
27	გლოვება და მისამძიმრება تبریک و تسلیت
31	ზოგადი საცოდნელები دانستنیهای عمومی
32	ფერები رنگها
33	ქვეყნები და კონტინენტები کشورها و قاره‌ها
37	მხარეები, მიმართულებები جهت‌ها
38	მუსიკალური ინსტრუმენტები და ტერმინები آلات و اصطلاحات موسیقی
42	გეომეტრიული ტერმინები და ფიგურები اشکال و اصطلاحات هندسی

45	ნათესაური კავშირები	نسبت های فامیلی
46	ნათესავეები და ახლობლები	اقوام - خویشان - بستگان
51	დრო	وقت و زمان
52	სეზონი, წელიწადის დროები,	فصول
52	თვეები	ماه های سال
53	კვირის დღეები	روز های هفته
53	დროის აღმნიშვნელი ცნებები	زمان ها
61	საათი, დრო	ساعت - وقت
63	საათთან დაკავშირებული სიტყვები და გამოთქმები	کلمه ها و جملات مرتبط با ساعت
67	თვლა და რიცხვითი სახელები რაოდენობითი რიცხვით სახელები	شمارش و اعداد در زبان گرجی
68	და თვლის სისტემა	اعداد اصلی و سیستم شمارش در زبان گرجی
72	რიგობითი რიცხვითი სახელები	اعداد ترتیبی
73	წილობითი რიცხვითი სახელები	اعداد کسری
73	ათწილადები	کسور اعشاری
74	ნაწილერატივები და რამდენიმე ტერმინი	واحد شمارش و چند اصطلاح
75	ზომა-წონის ერთეულები	واحد مقیاس
77	სპორტი	ورزش
78	სპორტული ტერმინოლოგია	اصطلاحات کلی ورزش
80	სპორტის სახეობები	ورزش ها
84	სპორტთან დაკავშირებული გამოთქმები	جملاتی مرتبط با ورزش

87	ჰიგიენა და მკურნალობა	بهداشت و درمان
88	ადამიანის სხეულის ნაწილები	اعضای بدن انسان
93	სამედიცინო პერსონალი	کادر پزشکی
96	დაავადებები და დაავადების ნიშნები	بیماری‌ها و علائم بیماری
103	საავადმყოფოში; კლინიკაში	در بیمارستان و کلینیک
108	ოფთალმოლოგია	چشم پزشکی
110	სტომატოლოგია	دندانپزشکی
114	აფთიაქი	داروخانه
119	ჰიგიენის საშუალებები; კოსმეტიკა	لوازم بهداشتی - آرایشی
123	განათლება და სწავლება	آموزش و تدریس
124	ზოგადი განათლება	تحصیلات عمومی
126	უნივერსიტეტი	دانشگاه
130	საუნივერსიტეტო დარბაზი	رشته های دانشگاهی
139	ბუნება, კლიმატი, ცხოველთა სამყარო	طبیعت، آب و هوا و جانوران
140	ბუნება და ცხოველთა გარემო, კლიმატი	طبیعت و محیط زیست، آب و هوا
146	ცხოველები	حيوانات
149	კრინველები	پرندگان
150	მწერები	حشرات
151	მცენარეები	نباتات
155	საზღვარი, აეროპორტი, საბაჟო	مرز، فرودگاه و گمرک
156	საზღვრის გადაკვეთა, ქვეყანაში შესვლა	عبور از مرز - ورود به کشور
160	აეროპორტი	فرودگاه
165	საბაჟო	گمرک

169	ღირსშესანიშნაობანი	مراكز دیدنی و تفریحی
170	ღირსშესანიშნაობანი, გასართობი ადგილები	تماشای جاهای دیدنی - تفریحی
179	თეატრი, კინო	تئاتر و سینما
187	სახლი, ბინა, საკუთნოები	خانه، مسکن و لوازم
188	სახლი	خانه
193	სამშენებლო მასალები	مواد ساختمانی
198	საძინებელი ოთახის ავეჯი	لوازم اتاق خواب
200	ტუალეტი და სააბაზანო საკუთნოები	لوازم دستشویی و حمام
202	საოჯახო ელექტროსაქონელი	لوازم برقی منزل
204	ავეჯის მაღაზია	فروشگاه وسایل چوبی، میبل و اثاث خانه
207	ჭურჭელი და სამზარეულოს მოწყობილობანი	ظروف و لوازم آشپزخانه
213	სასტუმრო და რესტორანი	هتل و رستوران
214	სასტუმრო	هتل
220	რესტორნისთვის საჭირო სატყევეები და გამოთქმები	کلمات و اصطلاحات مورد نیاز در رستوران
224	საუზმე	صبحانه
225	სადილი და ვახშამი	ناهار و شام
228	სასმელები	نوشیدنی‌ها
230	რამდენიმე საჭირო წინადადება რესტორანში	چند جمله پر کاربرد در رستوران‌ها

231	ბაზარი, მაღაზია, საყიდლები და მომსახურება	بازار, فروشگاه, خرید و خدمات
236	სასურველი საქონლის მახასიათებლები	مُشخصات کالای درخواستی
238	წიგნების მაღაზია; საკანცელარიო საქონელი	کتاب فروشی و نوشت افزار
243	ხილი; ბოსტნული	میوه و سبزیجات
247	ფეხსაცმელების მაღაზიაში	در کفش فروشی
250	საგალანტერიო მაღაზია	فروشگاه خیرگی
253	ტანსაცმლისა და ქსოვილების მაღაზიაში	در لباس فروشی پارچه فروشی
258	ხორცპროდუქტების მაღაზია	فراورده های گوشتی
261	სასურსათო მაღაზია	خواربار فروشی
266	ხელსაწყო-ტოვრები	ابزار فروشی
273	მომსახურება, მომსახურების უწყისა და ხელობა	
274	მომსახურება	خدمات
276	საპირფარეო უწყისა და ხელობა	مشاغل و حرف
281	საპირფარეო (მამაკაცთა - ქაღალდი)	آرایشگاه (مردانه-زنانه)
287	ავტომობილი, ავტომობილის მომსახურება	
288	ავტომობილის სახეობები	انواع خودرو
290	მანქანის შეკეთება	تعمیرات
291	ავტომობილის ნაწილები	قطععات و اجزاء خودرو

297	სახელმწიფო და პოლიტიკა	دولت و سياست
298	არჩევნები	انتخابات
301	სახელმწიფო და ხელისუფლება	دولت و حكومت
307	საელჩო და საკონსულო	سفارت و امور كنسولی
315	اصطلاحات نظامی و پلیس სამხედრო და საპოლიციო ტერმინოლოგია	
316	საპოლიციო ტერმინოლოგია	اصطلاحات پلیس
320	სამხედრო ტერმინოლოგია	اصطلاحات نظامی
329	სამხედრო ტექნიკა	ادوات نظامی
333	სამხედრო წოდებები	درجات نظامی
335	تابلوهای عمومی، راهنمایی، آشنایی აზრები და საზოგადოებრივი ნიშნები	
336	საგზაო ნიშნები	تابلوهای راهنمایی و رانندگی
342	აზრები და ტრადიციები საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში	تابلوهای اماکن عمومی
345	იურიდიული ტერმინოლოგია	اصطلاحات حقوقی
357	ეკონომიკა და ფინანსები	اقتصادی و امور مالی
358	ეკონომიკური და ფინანსური ტერმინები	اصطلاحات اقتصادی و مالی
374	ბანკი და ფული; ფულის გადაცემა	بانک و پول، صرافی
381	რელიგია, ზნეობა	دین، مذهب و اخلاق
382	რელიგიები	ادیان
383	ისლამი და მეჩეთი	اسلام و مسجد
385	ქრისტიანობა და ეკლესია	مسیحیت و کلیسا

389	ადამიანის ზნეობა და ინდივიდუალური თავისებურებები	ویژگی‌های اخلاقی و شخصیتی انسان
395	رایانه، اینترنت و تلفن همراه კომპიუტერი, ინტერნეტი, მობილური ტელეფონი	
396	კომპიუტერი	رایانه (کامپیوتر)
401	ინტერნეტი	اینترنت
404	მობილური ტელეფონი	تلفن همراه
409	გამოყენებული ლიტერატურა منابع و مآخذ	

پیش گفتار

اولین لغت نامه گرجی به زبانهای شرقی که به زمان ما رسیده است همانا "فرهنگ گرجی- عربی- فارسی" وقایع نگار، مستنسخ روایات گرجی داستانهای "شاهنامه" فردوسی و مترجم "جامع عباسی" بهاءالدین عاملی پارسادان گرجیجانیدزه می باشد که در دوره زمامداری شاه عباس ثانی مدتی داروغه اصفهان بود.

با وجود سنن دیرینه روابط گسترده فرهنگی دو ملت، ایجاد و بسط ایران شناسی به مفهوم علمی جدید در گرجستان از سال ۱۹۱۸م، یعنی سال تأسیس دانشگاه تفلیس باز می گردد. سه تن پایه گذار و پیش آهنگ نامور و برگزیده این رشته، ای. جاواخیشویلی (۱۹۱- ۱۸۷۶ در تاریخ گرجستان و خاور نزدیک)، گیورگی آخولدیان (۱۹۷۳- ۱۸۸۳ در سانسکریت و زبانهای ایرانی باستان و میانه) و یوستین آبولادزه (۱۹۶۲- ۱۸۷۴ در زبان و ادبیات فارسی) از رفتگانی هستند که گامهای مؤثری در استقرار ایران شناسی در گرجستان برداشته اند. پس از تأسیس کرسی زبان شناسی ایرانی در سال ۱۹۳۹، دانشکده خاورشناسی دانشگاه در سال ۱۹۴۵ و انستیتوی تحقیقاتی خاورشناسی در فرهنگستان علوم جمهوری گرجستان در سال ۱۹۶۰ عداوت در رشته ایران شناسی رونق روزافزون یافت.

از بعضی از دستاوردهای اخیر ایران شناسان گرجستان کتابهای ذیل را می توان نام برد: (۱) "فرهنگ فارسی- گرجی" الکساندر الکساندروویچ (۴۴۶۰۰ واژه)، تفلیس، ۲۰۱۲؛ (۲) مانانا کواجادزه و کیوان میگریشویلی، "کتاب قرائت فارسی"، جلد اول، تفلیس، ۲۰۰۵؛ جلد دوم، ۲۰۱۴. مطالب مندرجه در "کتاب قرائت فارسی" شامل مسائل فرهنگی است که توسط مؤلفان مختلف در رابطه با تاریخ، جغرافیا، فرهنگ و طرز زندگی ملت های مختلف به چاپ رسیده است. کتابهای فوق با حمایت رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در گرجستان چاپ و منتشر شده است.

باید متذکر شد که از دهه های آخر قرن بیستم تا زمان حال اقبال فرهنگ ایران و گرجستان به سفرهای جهانگردی، آشنا شدن با فرهنگ، رسوم، عادات، طرز زندگی، معیشت و اقتصاد یکدیگر تدریجاً بیشتر می شود و موجب توسعه و گسترش موضوعات و مطالب مربوطه گردیده است. ضمناً دگرگونی های اجتماعی مطابق با موازین و مقررات مختص هر یک از کشورها موجب وضع و متداول شدن واژه ها و اصطلاحات جدید و تمایل به تنزل بس آمد بکار بردن بعضی از واژه ها و اصطلاحات می گردد. در این شرایط تدوین و انتشار فرهنگهای دو زبانه جیبی، کتابچه های راهنما و دیگر منابع احتیاجات اولیه را مرتفع می نماید.

در سال ۱۹۷۱ "فرهنگ جیبی گرجی- فارسی و فارسی- گرجی" در تفلیس به چاپ رسید. این فرهنگ روی هم رفته شامل ۳۵۰۰ واژه است، تدوین کننده آن دکتر جمشید گیوناشویلی می باشد. در سال ۱۹۷۳ دکتر مرتضی فاطمی و دکتر اینگا کالادزه مکالمه گرجی- فارسی را در تفلیس به چاپ رساندند. در زمان حال این دو کتاب البته جوابگوی احتیاجات امروز نمی باشد، ولی ۴۰ سال پیش تا اندازه ای رفع نیازها را انجام می داد.

خوشبختانه اینک تدوین کنندگان تازه نفس و صلاحیت دار "فرهنگ دو زبانه موضوعی- کاربردی، فارسی- گرجی و گرجی- فارسی"، شهروند جمهوری اسلامی ایران آقای، رمنه بر محمدی و شهروند جمهوری گرجستان پژوهشگر موفق، دبیر و مدرس با تجربه دکتر کیوان مگرلیشویلی وارد صحنه شده اند. باید متذکر شد که آقای محمدی طی مأموریت خود در تفلیس با کمک و راهنمایی مریبان حاذق به وجه رضایت بخشی به زبان ادبی معاصر گرجی ماط گردیده است.

پس از بررسی مطالب "فرهنگ دو زبانه موضوعی- کاربردی، فارسی- گرجی و گرجی- فارسی" توجه خواننده متذکر خواهد شد که:

- ۱- دیرت موضوعات پیشنهاد شده؛
- ۲- چینش مناسب کلمات و اصطلاحات فارسی؛
- ۳- انطباق حوزه معنائ و اشعار و اصطلاحات دو زبان؛
- ۴- کثرت و تنوع مأخذ و منابع معتبر.

فرهنگ حاضر مانند دائرةالمعارف کوچکی است و باریک شک برای رجوع کنندگان به آن مفید خواهد بود.

پروفسور جمشید گیوناشویلی

آغاز سخن

بهترین و شیرین‌ترین خاطرات زندگی من در بازی‌های کودکانه با بچه‌های هم‌زبان و هم سن و سال گذشت، زمانی که در زیر آسمان رویایی و چشم‌انداز روح نواز دشتهای سبز و کوههای سر به فلک کشیده، هوای پاک و عطراگین زادگاهم را به عمق جان تنفس می‌کردم. این مجموعه برگ سبزی است برای ادای دین به والدینم که زبان مادری را به من آموختند و مردمی شریف، صادق، پاک و با ایمانی که در میان کوههای دوست‌داشتنی زاگرس، با فطرت‌هایی به زلالی آب چشمه سارانش، عشق به اسلام و کشور ریز ایران را به زبان دلنشین گرجی، نسل به نسل و سینه به سینه به امانت سپردند و همواره شتوانه آرامش و اطمینان من بوده و خواهند بود.

زمانی که یادگیری زبان رسمی گرجی را با اولین معلم زبان گرجی خود، معلم فرهیخته و روشنفکر، نیم سالومه زاریدزه آغاز کردم با محدودیت منابع مشترک دو زبان مواجه و گاه برسر یافتن معنی یک لغت ساعت‌ها وقت صرف می‌شد. مدت دو سال شروع به جمع‌آوری و یادداشت لغات گرجی کردم، اما همچنان دسترسی به کلمات و اصطلاحات موضوعات تنفس مشکل بود. لذا ایده تدوین کتاب حاضر شکل گرفت.

سرکار خانم دکتر کیتوان میگرلیشویلی ایران‌شناس و استاد زبان فارسی که در طول دو سال با اشتیاق و حوصله زیاد آموزش زبان گرجی را اینجانب بعهدہ داشت و تشویق‌ها و نظارت استاد گرانقدر جناب آقای پروفیسور جاشید کیوناشویلی^۱ پشتوانه اطمینان بخشی برای رسیدن به این هدف بودند. لذا فرهنگ حاضر ناشی از یکسال و نیم تلاش مشترک است.

گردآوری موضوعی کلمات و اصطلاحات به دلیل نبود نمونه کارهای چاپ‌شده بویژه در موضوعات تخصصی‌تر، عاملی شد تا گاه برای جمع‌آوری آن ساعت‌ها در ملاقات با کارشناسان و متخصصین مشاغل مختلف، صرف شود. محدودیت دیگر این فرایند، تاثیر

۱- استاد دانشگاه دولتی تفلیس- سفیر گرجستان در تهران ۱۹۹۴-۲۰۰۴، برنده بخش خارجی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۰ و موسس و رئیس انجمن روابط علمی- فرهنگی و همکاری گرجستان- ایران

اصطلاحات بین المللی و زبان روسی در دایره واژگانی مورد استفاده در جامعه گرجستان بود. بطوریکه که پیدا کردن معادل گرجی بعضی از آنها بویژه در حوزه فنی، به ساعت‌ها تحقیق، بررسی و بحث نیاز داشت.

صبر و حوصله و حمایت همسر و فرزندان عزیزم عامل دلگرمی برای تهیه این فرهنگ بود. شایسته است مجدداً از سرکار خانم کیوان میگرلیشویلی و خانواده محترم ایشان و همه عزیزانی که در تهیه این اثر با ما همکاری داشته و بویژه جناب آقای پروف. جمشید گیوناشویلی متواضعانه تشکر و قدردانی نمایم.

امیر منصور محمدی

ویژگی‌های این فرهنگ

۱- فرهنگ دو زبانه روسی-گرجی و کاربردی است. از این رو می‌تواند توسط دانشجویان، مترجمین، و علاقه‌مندان یادگیرنده هر دو زبان و همچنین مسافرین متناسب با موضوع مورد نیاز بکار رود.

۲- چینش کلمات و اصطلاحات در هر موضوع به سه روش انجام شده است.
الف: چینش منطقی: به این معنی که با توجه به ورود فرد به یک موضوع، کلمات و اصطلاحات بر اساس یک روند منطقی متناسب با میزان کاربرد آن، چیده شده است.

ب- چینش بر اساس ترتیب حروف الفباء می‌باشد.

ج- در بعضی موضوعات نیز از هر دو روش استفاده شده است. به بیان دیگر شروع موضوع با چینش منطقی و در ادامه بر اساس ترتیب حروف الفباء تنظیم شده است، شروع چینش بر اساس حروف الفباء با استفاده از نشان ↓ در حاشیه جدول مشخص شده است.

۳- هر چند روش چینش منطقی در بخش گرجی نیز رعایت شده، اما متأسفانه امکان مرتب کردن بر اساس ترتیب حروف الفباء فراهم نبود. لذا استفاده کنندگان عزیز گرجی می‌توانند کلمات و اصطلاحات مورد نیاز را در موضوع مورد نظر جستجو نمایند. البته به دلیل موضوعی بودن این فرهنگ یافتن کلمات مشکل نخواهد بود.

۴- به منظور اطلاع استفاده کنندگان از نحوه کاربرد کلمات و اصطلاحات در جملات گرجی و فارسی، در پایان بسیاری از موضوعات، چند نمونه از جملات آورده شده است.

۵- از آنجا که تعدادی از حروف زبان گرجی، فاقد معادل در الفبای فارسی است از این رو تلفظ آنها برای فارسی زبانان مشکل است لذا آوانگاری این فرهنگ نیز طرحی نو طلب می‌کند. پیشنهاداتی از جمله استفاده از استانداردهای بین المللی برای آوانگاری مطرح شد، اما از آنجا که تلاش می‌شد این مجموعه برای همه قابل استفاده باشد لذا روش ابتکاری برای آوانگاری گرجی با الفبای فارسی و بالعکس در نظر گرفته شد که می‌تواند الگویی برای کارهای مشابه در آینده باشد. امید است این شیوه، فرایند یادگیری، دو زبان را برای علاقمندان تسهیل نماید.

۶- جمع آوری موضوعی، کلمات و اصطلاحات نیز ابتکاری بوده و می‌تواند الگویی برای تهیه سایر فرهنگ‌ها نیز به زنده باشد.

۷- به دلیل موضوعی بودن فرهنگ، ممکن است تعدادی از کلمات و اصطلاحات در موضوعات دیگر نیز تکرار شده باشد.

۸- تعدادی از موضوعات به صورت آموزشی ارائه شده است از جمله برای فراگیری سیستم شمارش در گرجی، توضیحات مفیدی داده شده است.

هر چند در موضوعات ارائه شده نهایت اهتمام برای تدوین مجموعه‌ای کامل صورت گرفت، اما کاستی‌هایی در آن دیده خواهد شد. خواهشمند است نظرات، پیشنهادات، انتقادات، کلمات، اصطلاحات و حتی موضوعات مورد نیاز عمده را که ممکن است فراموش شده باشد، برای اصلاح و تکمیل در چاپ بعدی به نشانی الکترونیک

amir_moha@yahoo.com و یا

megrelishviliketevan@yahoo.com ارسال فرمایید.